

um að gefa út á ensku árbók um Ísland, sögu þess og menningu.

Flm.: Jónas Jónsson.

Alþingi ályktar að skora á ríkisstjórnina að hefja nú þegar útgáfu árbókar á ensku um íslensk málefni til sóknar og varnar um þjóðmálefni Íslendinga.

Greinargerð.

Þar sem ekki skilja íslenska tungu nema nokkuð á annað hundrað þúsund menn, er öðrum þjóðum að mestu ókunnugt, hversu Íslendingar haga sinni lífsbaráttu, og þegar til þess kemur, að Íslendingar þurfa að sækja og verja málefni sín gagnvart erlendum þjóðum, þá kafnar rödd þjóðarinnar í fámenni og einangrun. Auk þess er margt fróðlegt að segja frá náttúru landsins og lífsbaráttu fólksins, bæði fyrr og síðar, sem ætti að vera kunnugt nábúa- og sambýlisþjóðum Íslendinga, til verðugs metnaðar landsmönnum, bæði dánnum og lifandi. Meðan þjóðstjórnin sat að völdum, 1939—42, hreyfði ég þessu nýmæli í utanríkismálanefnd. Var málinu vel tekið og samþykkt að gefa út árbók Íslands á ensku, 15—20 arkir að stærð. En litlu síðar kom upp ósamþykking milli stjórnarflokkanna, nýjar kosningar og margháttuð upplausn, sem haldizt hefur síðan. Nú hefur aftur komizt á samstjórn borgaraflokkanna allra, og má þá telja viðeigandi að taka þetta nauðsynlega metnaðar- og menningarmál að nýju til meðferðar með því að skýra frá hinum upprunlegu tillögum.

Gert var ráð fyrir, að landið gæfi út árbók þessa í prentsmiðju sinni, Gutenberg. Hafði Steingrímur Guðmundsson forstjóri gert áætlun um útgáfukostnaðinn fyrir utanríkismálanefnd, og virtist málið vera auðleyst. Kom til orða að taka auglýsingar í bókina utan við textann og afla þannig fjár í útgáfuna. Mundi bókinn þá vera allþýðingarmikil fyrir atvinnufyrirtæki í landinu, sem gætu þá gefið viðskiptavinum utanlands bók, sem túlkaði á heppilegan hátt málefni þjóðarinnar og kynnti um leið viðskiptamöguleika landsmanna út um allan heim. Hafa sumar stórbjóðir, sem risið hafa úr langvarandi dvala, t. d. Tyrkir og Japansmenn, farið svipaða leið og gefið út á erlendum málum bækur og tímarit um þjóðmálefni sín. Þegar utanríkismálanefnd hafði mál þetta til meðferðar, var gert ráð fyrir, að ríkisstjórnin gæfi árlega þessa bók helztu þjóðmála- og vísindamönnum í þeim löndum, sem Íslendingar hafa skipt við, sömuleiðis merkur stofnunum í þessum löndum, stórblöðum, bókasöfnum, stjórnardeildum, atvinnufyrirtækjum, skrifstofum sendiráða og að sjálfsgöðu hinum mörgu ólaunuðu ræðismönnum Íslendinga. Árbókin yrði í sama broti og sams konar bandi ár eftir ár og gæti þess vegna notið sín á áberandi hátt í hillum merkra bókasafna. Útgáfunni átti að haga þannig, að skrifstofustjóri utanríkisdeildar stjórnarráðsins væri raunverulegur ritstjóri, en valdir menn úr þinginu gæzlustjórar til að tryggja hlutfleysi um innlend deilumál. Ritgerðir í þessari árbók mættu ekki vera langar og ekki þunglamalegar, myndaefnið létt og smekklegt. Ritgerð Sigurðar Nordals um handritamálið og kaflar í bók Helga Briems um Ísland eru heppileg sýnishorn um, hversu greinar ættu að vera í slíkri árbók. Hver ritgerð í slíku safni þarf að vera rituð með þeim hætti, að von sé til, að önnur kafinn maður, sem opnar bókina og lítur yfir eina blaðsíðu, haldi áfram, af því að efnið hafi vakið áhuga hans og eftirtekt. Það er til nægilegt efni í margar bækur af þessu tagi, ef vel er á haldið. Þessi bók tæki við af Arngrími lærða, sem talaði máli þjóðarinnar á heimsmáli frá íslenzku sveitaprestssetri mitt í erfiðleikum 17. aldarinnar. Jarðfræði landsins, náttúrufegurð þess, auðsuppsprettur þess, þættir úr sögu þess, hin fornu stjórnarlög, heimsbókmenntir, sem ólæs og óskrifandi þjóð skapaði frá 900—1100, viðnám Íslendinga, þegar þeir rita sigildar þjóðlegar bókmenntir á sama tíma og aðrar þjóðir skrifa á dauðu máli, eru dæmi um sjálfsgöð viðfangsefni. Þá er margt merkilegt til frásagnar um líf Íslendinga á síðari öldum. Ef slíkt rit hefði verið til um síðustu aldamót, hefði átt að lýsa þar afrekum Matthíasar, Gríms Thomsens, Stephans G. Stephanssonar og Einars Benediktssonar á þann veg, að þeirra væri minnzt sem réttmætra Nóbelsmanna. Ef til vill vantar þjóðina á næstu árum vettvang til að halda uppi sókn í handritamálinu, kröfum varðandi rétt til fiskveiða við Grænland, verndun Faxaflóa og fjölmörg önnur merkileg viðfangsefni. Skemmtilegt dæmi um nútíma framsókn Íslendinga á síðustu árum er talstöðvakerfi íslenzka vélbátaflotans, sem er nýmæli á alþjóðavísu. Ef smáþjóð með einangrað mál á ekki að gleymast í iðukasti þjóðasamsteypnanna, verður hún að minna á tilveru sína.